

ÁRPÁD-HÁZI SZENT MARGIT (1242-1270)

magyar királylány, domonkos szerzetesnő

IV. Béla, a második honalapítóként emlegetett magyar király és Nikaiai **Laszkarisz Mária** bizánci császári hercegnő kilencedik gyermeke, Szent Kinga és Boldog Jolán a nővérei. A mongol támadás vesztes muhi csatája után a király családjával együtt Dalmáciába menekült. A Spalató melletti Klissza várában született Margit leányuk 1242. január 27-én. Szülei – az elszünetett vereség miatti kétségbeesésükben még születése előtt – **felajánlották** őt Istennek Magyarország megmentéséért. És megtörtént a hihetetlen: Belső-Ázsiában meghalt a nagykán, az országot feldúló Batu kán hirtelen hazafelé vette útját, hátrahagyva a Duna-Tisza táján meghódított hatalmas területeket. A király nem vonakodott fogadalmukat teljesíteni: Margit három és fél éves

korában a **veszprémi** Alexandriai Szent Katalin **domonkos kolostor apácáihoz** került. A domonkosok rendje még csak néhány évtizede létezett, telítve volt az első buzgalom frissességével és töretlenségével, női kolostoraik a misztikus jámborság őrhelyei voltak. Ebben a szellemben nőtt fel Margit, gondos nevelésben részesült. Dajkája: Bodoméri Olimpiadész asszony, egy nemes ember özvegye követte a kolostorba. **IV. Béla a Nyulak-szigetén** (ma Margitsziget) új, a Boldogasszony tiszteletére szentelt kolostort építtetett a lánya számára, ahová 1252-ben költöztették át Margitot. 1254-ben az általános káptalanon Budán tartózkodó Humbertus de Romanis rendfőnök előtt tette le **fogadalmát**. Margit betartotta a rend szigorú szabályait, leszoktatta növértársait arról, hogy királylányként kezeljék. Keményen sanyargatta magát, a legnehezebb és legalantasabb munkákat is örömmel végezte, önfeláldozóan ápolta a betegeket. Később két alkalommal is lehetősége lett volna fogadalmát visszavonására, hiszen minden bizonnyal megkapta volna apja kérésére a pápától a felmentését. Szülei politikai előnyöket remélve megpróbálták férjhez adni, de Margit a szabad akarattal vállalt fogadalmát nem volt hajlandó föladni. Visszautasította II. Ottokár cseh király, valamint Anjou Károly szicíliai király házassági ajánlatát is. 1261-ben tett örökfogadalmat. **Vezeklését**, népéért, családjáért és Egyházáért vállalt szenvedéseit Isten sok különleges imameghallgatással jutalmazta: kibékítette egymással apját és testvérét, a későbbi V. István királyt – akik éppen a Nyulak-szigetén kötöttek békét. Továbbá számos csodás gyógyulásnak volt az eszköze. Életének **alapszabályai**: Istent szeretni, magamat megvetni, senkit meg nem utálni, senkit meg nem ítélni. A legendája szerint birtokában volt a jövendőmondás adományának is, amivel olykor apjának is segítségére volt diplomáciai gondjaiban. Saját halála óráját növértársainak derűs arccal előre

megmondta: Szent László király leánya, Szent Piroska ünnepére. Huszonnyolc éves korában halt meg, szeretettől és vezekléstől elemésztve, 1270. január 18-án a margitszigeti kolostorban. A szentté avatás érdekében a halálozását követően felvett tanúvallomásokról **jegyzőkönyveket** írtak. Ez alapján Margit rendfőnöke és gyóntatója, Marcellus atya készítette el az első latin nyelvű **legendát**. **Boldoggá avatása** már 1276-ban megtörtént. Többször újraindított **szentté avatási** perét XII. Pius pápa zárta le, ő avatta szentté 1943. november 19-én. A latin nyelvű legendáról az 1300-as évek elején készült az első **magyar nyelvű** fordítás, amit a 15. sz. első évtizedeiben történt lemásoláskor részben módosítottak. Erről készültek még további másolatok, melyek közül egy 1510 körüli kódexben **Ráskai Lea** domonkos apáca Margit-legenda másolata maradt ránk. Nemzete és rendje már kezdettől fogva boldogként tisztelte. Az önfegyelmezés és keresztény szeretet példaképének tekintették. Sírházhoz azonnal megindult a tömeges **zarándoklat**: „*mind teljes Magyarország hozzá fut*” – amint a kódexben is olvashatjuk. A betegek gyógyulást reméltek, s hamarosan csodákat emlegettek. Róla nevezték el a Nyulak-szigetét. Szent Margit szentté avatási jegyzőkönyve kiváló **néprajzi forrás**, a legkorábbi, amely közvetlen részletességgel tudósít a magyar falusiak életéről is. Ravatalát 1271 körül Albert és Péter lombardiai szobrászok faragták meg vörös márványból, egyes részeit pedig fehér márványból. Legendája szerint holtteste halála után három hétig nem indult oszlásnak, rózsaillatot árasztott. Margit tisztelete gyorsan megindult külföldön is, elsősorban Itáliában, első ábrázolásai ott születtek. **Ereklyéit** a török elől menekülő domonkos apácák Nagyváradra, majd Nagyszombatba, végül Pozsonyba, a klarissza apácákhoz menekítették. 1782-ben, amikor II. József fölözletta a klarisszákat, az ereklyék – a külön, aranyozott ezüstdíszében őrzött fejereklye kivételével – Batthyány Ignác püspök birtokába kerültek, majd nyomuk veszett. A pozsonyi klarisszáknál megmaradt **ciliciuma** (vas vezeklő öve), Margit január 18-i ünnepén látható a margitszigeti Szent Mihály kápolnában. **Védőszentje** elsősorban a magyar ifjúságnak, nevelő és gyógyító intézményeknek, békességszerzőként – főként családokban – tisztelik. **Ikonográfiája**: Domonkos ruhája (fekete fátyol és köpeny) csillagokkal díszített, kezében lilium, gyakran könyv is, lába előtt a földön koronája, feje fölött olykor lángcsóva. A keresztet sokszor angyal tartja a képen, s ugyancsak angyal nyújtja feléje vezeklésének eszközeit, a korbácsot, vasövet és az ostort. A 14. századi itáliai ábrázolásokon szinte mindig Árpád-házi vagy Anjou szentek között szerepel. Gyakran stigmákkal is ábrázolják, főként a domonkos szentek között. Sok templomot szenteltek tiszteletére. **Ünnepe**: január 18. Életének legismertebb **irodalmi feldolgozásai**: **Gárdonyi** Géza: Isten rabjai; **Kodolányi** János: Boldog Margit; **Krúdy** Gyula: Szent Margit. Jellemző Krúdy **ajánlása**: *Meggyógyulásomért térdepelve ajánlom e könyvemet Szent Margitnak. 1927, Nagyboldogasszony napján.*